

**THE
C**

**O
P
L
A
N
K
E
R**

**A
J
A
K
I
I**

T. T. G. TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI ÕPILAS- PERE HÄÄLEKANDJA

Nr. 6.

1. detsember 1932.

V aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlaste gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abi: E. Jaska. Tegev toimetaja: A. Hurt. Toimetuse liikmed: L. Juksaar, E. Kippasto, T. Linde, H. Puusepp, L. Raba. Talituse juhataja: V. Käppa. — Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T. T. G.“ ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, välja arvatud õppetöö vaheajad. Tellimishind: aastatellijaile 20 senti number, üksiknumbritel tellijaile à 25 senti.

T. T. G. uus Õpilaspere vanem.

Gerda Virks,

meie praegune Õpilaspere vanem, sünd. 18. okt. 1914. a. Kuigatsis Valgamaal kaupmehe tütreana. Lõpetas Puka 6-kl. algkooli ja astus Tartu tütarlaste gümnaasiumi Ic klassi 1928. aastal. Käesoleval aastal õpib T. T. G. Vc klassis. — Oli eelmise Õpilaspere vanema ajal Õpilaspere valitsuses üldhariduse-juhiks. Oma T. T. G.-s viibimise ajal on ta osa võtnud Kirjandusringi, Kunstiringi, Muusikaringi, Enese-kasvatuse-ringi ja Spordiringi tegevusest nende ringide liikmena, kusjuures teda siiski kõige rohkem on huvitanud kunst ja kirjandus. — Kolm aastat järgimööda on ta olnud klassilae-kuriks.

Soovime siinkohal uuele T. T. G. õpilaskonna juhile edukat tegevust ja jõudu ta vastutusrikkas ametis.

Külastamas Karl Eduard Sööt'i.

Käsitelnud klassis Karl Eduard Söödi elukäiku ja luuletisi, tõusis esmalt naljatooniline mõte — külastada kõnealust. Seda mõtet arendades jõudsimme üsna konkreetse kavatsuseni — külastada ikka tõelikult luuletajat. Alul oldi kavatsusest üldiselt väimustatud, kuid mõtte tegelikuks teostamiseks jatkus tarmu

meie auväärt klassivanemal ja nende ridade kirjutajal.

Olime saanud aadressi, mis tõendas, et Karl Eduard Sööt elab Ülikooli tänavas „Postimehe“ toimetuse kõrval asuvas majas. Kuid polnudki see aadress nii tõetruu, nagu seda võtsime. Pidime sooritama mitmed eksi-

käigud, enne kui jõudsimme soovitud kohta. Kõigepealt küsisime K. E. Söödi aadressi „Postimehe“ toimetusest, sest kuulub ju otsitu kaua-aegselt „Postimehe“ peresse, kuid siingi olid vastused ebamäärased; läks täide vanasõna: „Prohvet pole kuulus omal maal.“

Saime siiski vastavat informatsiooni, mille järele suundusime Tähtvere tänava algusse, kus pidi olema meie poolt otsitava elukoht. Kuid maja leidmine ei läinudki nii libedasti, nagu võis arvata. Jättes lähemalt puudutamata need eksirännakud, mida tegime, tähendan vaid, et lõpeks siiski leidsime üles luuletaja korteri. Helistamise peale avas teenija ukse. Küsisime, kas härra Sööt suvatseb meid vastu võtta. Vastus oli jaatav.

Alul ei taibanud härra Sööt meie käigu õiget otstarvet. Palus seletust. Selgitasime, nagu suutsime, ja siis sigines jutt.

Selgus, et meie olime esimesed naisõpilased, kes külastasid laulikut. Meie andmete järele olid kord külastanud teda kommertsgümnaasiumi õpilased, kuid kuulsime, et need olid olnud meesõpilased.

Seega on saatnud T. T. G. esimesed külas-

Karl Eduard Sööt

sünd. 26. XII 1862 Tuki veskil Lohkva külas Tartu lähedal. Lõpetas Tartu linnakooli. Töötanud pikemat aega „Oleviku“ ja „Postimehe“ toimetuses; olnud raamatukaupluse ja trükikoja omanikuks Tartus. Avaldanud 7 luuletiste-kogu, mis kogutud ühtekokku „Aastate kajastusse“. Saab käesoleva aasta jõulupühil 70-aastaseks.

tajad-naisusutlejad härra Söödi juure. Oma-moodi „ajalooline“ sündmus!

Juhtisime puheluse luuletaja tööle. Pärisin isiklikult, milline tõuge sundis usuteldavat astuma lauliku radadele. Vastusest kuulsime, et peamiseks tõukeandjaks on olnud Eisen'i, tookord veel läbi ja läbi noore mehe muljed ja kõnelused Soome reisist (muide Eisen on hiljem avaldanud need teoses „Eestlaste sugu“).

Sattunud jutujoonega luuletistele, näitas härra Sööt oma luuletistekogusid. Neid leidsu õige kenake kvantum. Mõningaid neist nägin esmakordselt. Samuti leidub Söödi luuletisi igas suuremas luuletistekogus. Küllaltki tähelepanuvääriv elutöö! Üldse kõneldes oma kirjanduslikust tegevusest tõi härra Sööt esile päris suure kandami väljalõikeid ajalehist — kõik need ta omast sulest. See on töö, milline harilikult langeb unustusehõlma, ainult hiljem arhiivides töötades satutakse neile artiklile ja tuletatakse meele artikli kirjutajat.

Puudutanud tulevikuküsimusi ta loomingu suhtes, ei kuulnud me härra Söödilt midagi reaalsemat. Tahame loota, et järgneb veel kogusid lugupeetud laulikult.

Aegamööda siirdus vestlus, kui öelda peenemaigulisemalt, siis intervjuu, elulähedasemalle asjule. Pärisime uuele elukohale siirdumise põhjusi. Selgus, et härra Sööt oli kartnud päevakorras püsivat kurikuulsat kroonilangust ja paigutanud oma vabad veeringud kinnisvarasse. Sellest siis elukoha muutus.

Kui veel edasi kõnelda sest intervjuust, siis olgu lisaks öeldule tähendada, et härra Sööt näitas meile oma rikkalikke pildikogusid. Paljusid eesti avalikkude tegelaste poolt läkitatud postkaarte näis leiduvat seal. Torkas silma omapärane asjaolu, et harilikult pildipoolele oli mahutatud saatja nimi. Igatahes soodustas meile see tublisti ülevaadet, kellega härra Sööt on olnud kontaktis.

Täiendavalt veel üks endastmõistetav asjaolu: suur raamatute hulk, mis täitis peaaegu kaks tuba.

Lähenes külaskäigu, seega ühtlasi meie retke lõpp. Enne meie lahkumist näitas härra Sööt vastsemat ülesvõtet endast ühes prof. Mäega. Pildistanud olevat neid Mägi juunior.

Omas lihtsameelsuses unustasime paluda pilti härra Söödilt. Hiljemalt meenus küll see, kuid siis olime juba teel tagasi.

Meita.

Tugevad südamed ei kerja kaastunnet — tugevad südamed murduvad üksinda.

M. Valtari.

„Kui kaugel oled sa minust, oh vili!“ — „Olen su enese südames, oh öis!“

Rabindranath Tagore.

Kolm luuletist.

1. NAAS PÕLVA.

Läbi virvelainelise pilvefiltri
imbub veretava täiskuu mahl.
Värvub kaevurake, tareakna klaas,
yle muru tantsiklevad varjukoletise jalad.

On õnnestav vaikuse embus . . .
Istun aidaesiselle kivile. Kui näeksin pilti
mälestuste kaugusest, kun syttub tähetaht,
uim kui kartlik-magus ajju nõrguks:
on naas, oo tõesti naas,
või ainult kujutlused arad?

Ei kysitle — pelglik on mõte.
Sõrmed surun mulla jahedusse,
sammal-plyyši kivilt pudeneb.
Tee tuhkjast hallus mureneb,
viib muremusta alla padrikusse . . .

Mõttekurd sõlme vist köidet.
Vajun, sulan, haihtun pimedusse . . .
Näe, joosnud kuu on verest tyhjaks,
häbeneb taas oma koltunud kolpa, ronib kõrgelle.

Ärkan.
Kuu kahvatus valgub pilvisse,
ent idan on syydatud ryyv . . .
Vasardub syda, nõörub kurk . . .
Hingeldun: koit! See Põlva päike!
Silmin niiskuse läige.
Olen õnnelik sõnatult!

A. H.

2. ON'S TÕSI.

On's tõsi see,
et alkoholi-karikas mürgine,
mis ahvatlev, veetlev ja punane,
võis kerkida sinu le huultele?
Kas saatan siis suutis nii võluda,
et oma jälgema hõlmaga,
hirmsama naeruga
sind püüdis varjata
ja oma kondiste sõrmiga
sinu pääd,
nii tarka ja hääd,
võis röömsalt silita'?

Oo — näen, kuis ta tulised silmad
praegu veel helgivad röömsaimas läikes,
kuis tema kondised sõrmed
kutsuvad sind, minu päikest!

Veel pole kaugeltki hilja
temale pöörata selga
ja sammuda hoopis teist teed . . .
Üsun, mu armsaim, et teedki sa seda,
hakkad vihkama teda,
kes ikka veel ringi käib
ja nagu otsivat näib
seda, üks kord vaid keda
tohtind ta silitada.

Helga.

3. TAHAKSIN JUTUSTA'.

Hingel kui lasuks suur masendav raskus,
tahaksin jutusta' sest,
praegu kuid puuduvad sõnad ja oskus —
vaikima peaksin vist.

Tahaksin jutusta' südamevalust,
piinab mis tunduvalt mind,
olen ent seotud kui käsist ja jalust,
olen kui tiivutu lind.

Helga.

Kaks miniatüüri.

1. Välja.

Milla lükkas ukse lahti. Kuidagi veidralt
krägises see. Viivu peatus Milla lävel ja pi-
gistas sõrmed kõvasti ümber roostest laigulise
käeraua. Oleks tahtnudki nii seista, liigutada
ust edasi-tagasi ja kuulata seda imelikku krä-
ginat. Ometi oli parem seista liikumatult.
Pea sumises tulvil mõtteist; oli tunne, nagu ei
küüniks midagi ulatama: kõik oli kaugel.

Nii seisnud, teadis Milla, et ta peab veel
kord taganema väikese laua ja toolini, mis olid

seni jäänud tuppa. See oli parem, kui ta sinna
jäi istuma, sest nii võisid mõtted veel kobada
mööda laigulisi seinu.

Pisike oli tuba, nagu ainult selleks, et näha
seinu otsekui lähemale kippumas seesolevaile.
Kõik, mis oli koondunud nende ahtakeste
seinte vahele, näis olevat seoses üksteisega.
Siin oli kõik täis plekke ja laiike; kulumisest
kirjuks muudetult oli kõik viidud ühisesse
tooni.

Milla pea vajus madalamale. Silmad kinnistusid tolmusele põrandale, kus vedeles lühike niidiotsake. Äkki hakkas see niidike hargnema, moondues nagu tugevaks jämedaks kõieks, mis põimus ja veeres üle toa, kõites Milla jalad kõvasti tooli külge.

Kostis pehme ühetasane surin.

„Kiisu!“

Aeglaselt tatsus vana laisavõitu kass oma nurgast välja, pilgutab silmi vurrude liikudes, lakkus end kiiresti küljelt ja heitis lohakalt otse niidiotsale.

Kadusid nõorikud Milla silmist. Nüüd nägi ta ainult suurt lihavat kassi põrandal lamamas.

„Või sina norutad alles siin! Ega midagi, sina naljalt liikuma ei saa!“

Milla ei liigahtanudki, ehkki ema ägedamini kui tavaliselt oli tormanud tuppa. Nii-samuti kõssis, kui ta oli istunud seni, jäi ta silmitsema ema. Sääli ta seisis, Milla ema, kes alaliselt oli tegelnud aeglaselt ja kurbi viise ümisedes, nüüd aga õhetas jooksmisest ja ärritusest. Täna oli ta näos vähem kurde, pori oli pritsinud kustki ta ninale. Kõneldes kohendas ta ägedalt rõivaid, kiiruga veel enam korratust sünnitades.

„Ei sinust ole abi! Risti näe küll nende lastega, muud ei midagi! Ise ole hall, aga terve päev nagu tule peal. Sina aga noor tüdruk, ja tule nüüd sind ka veel vedama!“

„Ema, kiisu on siin, tuleks sülle võtta!“

„Takka targemaks! Pagana politika see on, et inimesed ja loomad ei saa jalgu alla.“

„Milla teadis, et kui ema juba nimetab poliitikat, on käes viimne ärritusakt.“

„Ah siis läheme nüüd?“

„Nüüd alles ärkad. Kogu päeva vedasime kraami. — Aga seal on sul suurem tuba, kõik ilusad puhtad seinad ja . . .“

Taas tõmbas ema ukse kiirelt lahti, kuuldus vaid lühike krääksatus. Vana kass, ehmatades sellest, lipsas vilkalt ema jalgade vahelt läbi välja.

Milla oleks samuti äkki tahtnud lükata ust, kuid pannud sõrmed ümber käeraua, tundis käes tuksatust. Õige aeglaselt lükkas ta ukse kinni. Kostis pikk iselaadi kräunumine. Kassi seljanahk tõmbles, karvad sabal tõusid kohevile. Karvadelt kukkus maha niidiots, mis sinna oli jäänud põrandal väherdamisest.

„Mis sa ometi venitad veel!“

„Tulen välja.“

H. P.

2. Süda pisteti läbi.

Ma uitsin metsis, aga mu kibelevad mõtted vaevu kinnistusid metsakohinasse. Nad hulkusid maanteel, kus tolme keeruteli mööda siledat teeäärt. Ma kuulsin endas rabelevat ja kohisevat: see oli tükike minu hävivast minast, raasuke mu tundeist.

Oleks ma teadnud, millest tingitud oli see keerlevus ja tujutsemine! Ma naersin kaledat ja sisutut naeru, ei saanud teisiti. Oleksin teadnud, kust oli alanduse käsk, oleksin hävitanud selle alguse, mis piina põhjuseks.

Kes teab, kas olekski see aidanud?

Mu sõbratarid, kus te olite, ma ei teadnud — andke andeks — eks te saatnud käeviipeid ja suudlusi minu lahkudes teist, ehk oleks aidanud. — Kui te suvitades randadel

ahmisite maa ja mere hõnguga segatud õhku, kas meenus teile, et ka mina oleksin vajanud seda maa ja mere segu? Kas mõtlesite minule, kui te mõnulesite, tundes sooja suvevihma enda trikoodega kaetud kehadel?

Aga mina uitsin metsas ja kandsin endas pöörast kõrgustike kuumuste lõõska. Teadsin, et see hävitab mu.

Jagage jäänused, mis minust jäävad selle lõõsa kustudes! Sealte peate osa saama kõik: vaenlased ja ligimesed!

Süda pisteti läbi! Tahtsin joosta kändudel veriseks jalad, tahtsin näha sooja verd hüübitas tolmupeil jalul, tahtsin leida lohutust uimastuses.

H. P.

MÖTTETERI.

Kui soovid, et teised kõneleksid sinust hääd, siis ära tee seda kunagi ise.

Pascal.

Kelle üle pahasti mõeldakse, seda peetakse kergesti vaenlaseks. Kingiks see meile ka imekauni roosi, meie mõtleksime ikka: see kink pole mitte roosi magusa lõhna pärast, vaid et okkad meid torkaksid.

Ebers.

Tuhanded rõõmud ei pälvi ühtainsat piinahetke.

Michelangelo.

On ainult üks viis harjuda sõjaga, ja see on: minna tulle.

Laboulaye.

Pole elu teist pettumist, mis teeks elu nii süngeks ja okkaliseks kui petmine lootustes ja eksimine armastuses.

Tagore.

Neistsinaseist lahkunuist.

XI lennu Va klass 1930 (järg).

Miranda Klaos — Tallinna tänava lõpust. Lüheljas, ümmarpõseline ja -kehaline, ruugejuukseline. Vaikne töönimene, tasavägiselt vedav, kuldseesse klassikeskuse kuuluv.

Ellinor Kullak — Mustvee-Torma kandist, talutütar. Kasvult üle keskmise, ennem tüseduse kui lahjuse poole kalduv. Nagu Klaoski — täispõseline ja ruugejuukseline. Oli kõige kangem kolmest Kullak'ist, kes meil on õppinud ja lõpetanud. Oli haruldaselt innukas õppija. Pigistas tihti välja cum laude, kuigi mitte alati. Hüppas kuski allpool klassi üle. Õppimine oli talle A ja O kõige muu kõrval, seepärast ei jätkunud teda palju muude kooliürituste jaoks. Iseloomult oli õige tugevatahteline ja kindel (kui ei oleks karta haavamist, ütleksin koguni, et vahel kangekaelne). Ses mõttes eht eesti tüüp. Ometi puudus selle meelekindluse kõrval sobiv rahulikkus — Kullak võis oma visaduse juures olla õige närviline ja tundeline, isegi pisarateni tundeline. Laskis ennast painutada korrapäraselt reeglite alla, kuigi protesteerides ja jäädes oma arvamuse juure — Praegu õpib ülikoolis, ja kindlasti nüüsamasuguse innuga kui keskkoolis.

Meta Kõre — Tartu plika. Saledakasvuline, valgevereline, blondi poole hoidev. Oli jäänud oma lennust maha ja pidi nüüd aasta hiljem lõpetama. Oli tasane, kaugele teda kuulda ega näha polnud. Halba ei teinud, valatu ka ei olnud, kuid millegagi õieti välja ka ei paistnud. Mingi passiivsuseloor ümbritses teda alati; näis, nagu oleks ta ühtelugu väsinud. Ometi ei tohi sõnagaqi teda hukka mõista. Elab praegu Tartus, kuid puuduvad talt lähemad teated.

Laine Künnapuu (alias Künnap) — Roosi tänavast, Jaama tänava ja kasarmutevaheliselt mäeküljelt, peensavitöömeistri tütar. Sihvakas tütarlaps, õhetavapõseline, šatäänjuukseline. Oli varjatud tarmu ja teravmeelsust, kuigi üldiselt oli tagasihoidlik ja vähejutuline, s. o. kui tuli ennast ülal pidada ametlikus korras; eraolemises oli aga päris elava loomuga

ja sõnarohke. Kahjuks oli mõnigikord tervislikke häireid, mis rikkusid ta tuju. Ei ole võimatu, et jaoti sel, võib olla, et ka mõnel muul põhjusel oli tingitud ta ajutine süngus, kurvailmeline pahurus, mis leidis neil korral väljendust küllalt sapikais ütlusis. Üldiselt sai temaga aga hästi läbi. Domineerivat osa klassikaaslaste hulgas ta ei mänginud, kuid vajalik oli ta tingimata neile. Õpinguis kõndis keskmiste reas. Õpib praegu ülikoolis.

Elfriede Lööper — rätsepa tütar Kuu tänavast. Valgevereline, keskmise kasvuga. Lihtne oma olemuselt — nii väliselt kui seesmiselt. Siiski oli segatud ta natuurijoonetesse kaunikene annus nägematut kavalust. Täitis oma kohuseid niipalju, kui vormaalsus seda nõudis, niipalju, et tuli välja omaga. Kaugemale ta ei küündinud, ja nähtavasti ei tahtnudki küündida. — Mis praegu teeb, ei tea.

Selma Muuli — Narva tänavast, kus ema ühes võõrasisaga pidas väikest toiduainetepoodi. Lüheljas tumedajuukseline tüdruk. Tagasihoidlik, vähejutuline, korraliku käitumisega, keskmise edasijõudmisega. Ei saa öelda ta kohta midagi kiitvat, laivat ega erinevat.

Elfriede Neppo — pärit Ahjast, talutütar. Keskmist kasvu, blond. Välimuselt lihtsamoeline ja -koeline. Siiski lõppklassides oli märgata ta juures teatavat linnalihvi, kuid mitte liialt. Tulnud I klassi, töötas saada päris õppijaks õpilaseks á la Ellinor Kullak (vaata eespool), kuid hiljem ei küündinud rahuldava piiridest väljapoole. Ei tea, kas jõudis ise veendumusele, et ikka võimed ei võta, või ei tulnud „hea äraolek“ vaimukavatsusile järele; võib olla, et võtsid ta pingutusisu ära õpetajad oma meetoditega ja „pedagoogiliste suhtumistega“. Kuid ärgu keegi neist ridadest välja lugegu, et Neppo oleks olnud laisk. Seda mitte. Ta oli õpilane keskmiste võimetega ja keskmiste tulemustega, raamatutarkuse omandamiseks siiski vahest mitte just „kutsutud ega säetud“.

Alter ego.

T. P. G. Humanitaar-ringi ajakiri.

Peab mainima kahetsetavat fakti paljude koolide isetegevuses: nii mitmel pool hakati välja andma oma ajalehti-ajakirju; algus oli hoogne ja lootustandev, aga paraku nüüd on sattunud paljud neist ummikusse. Ei suudeta hakkama saada püsivust ja energiat nõudva tööga — annab end tunda siingi depressioon ja tülpimus. Ja needki häälekandjad, mis suut-

nud jääda püsima, kannatavad kas töödepuuduse ja huvivaesuse all.

Ei tahaks uskuda, et selline olukord kaua kestaks; loodame, et jälle asutakse uue innuga püsivale tööle ega jääda peatuma poolel teekonnal.

Käesoleva poolaasta novembrikuul ilmus ka Tartu poeglastegümnaasiumi ajakiri kooli

aastapäeva puhul. Too on üks ajakirjadest, mis jäänud püsima, kuigi ka tema kannatab tublisti sisupuuduse, õigem küll sisu ühekülgsuse all. Tas leiduva võiks liigitada umbes kolme ossa: luuletised, artiklid ja karrikatuurid; kui sellele lisandada veel mõningad faktilised andmed kooli jooksvast elust, siis ongi käes üldpilt ajakirjast. Juubelinumbri kohta osutub see sisu igatahes veidi nigelaks ja ilmetuks. Ei või ju salata, et on üheks raskemaks ülesandeks, muretseda ajakirjale kaastööd. Ent siiski oleks pidanud siin teotsema pisut energilisemalt. Ajakiri, milles ei leidu ühtki katsetist kirjanduse alalt, ei pisematki novelli ega vestet, tundub kuidagi tühjana, vähepakuvana. Paratamatult tuleb siis leppida sellega, mis leidub ajakirjas.

Otse alul on pühendus direktor A. Raudsepalt, millele järgneb Õpilaskonna vanema hoogne tervitis, mis on mõeldud ühtlasi vist ka juhtkirjana. Peab mainima, et peaaegu kõik esitatud artiklid kannavad juhtkirjade iseloomu: nii õpetaja A. Vaigla kirjutis noorte ülesandeist tulevikus kui ka artikkel kehakultuurist.

Õige kujuka ja ülevaatliku pildi esperanto arengust ja levimisest annab pikem kirjutis, mille autor mulle teadmata. Ainut on käsiteldud asjalikult, seletused ja andmed esitatud lühidalt ja selgelt, arengukäik joonistatud kindlapiirilisel. Igatahes tuleb seda pidada üheks paremaks õpilasajakirjades seniilmunud artiklitetsüklist.

Ajakirjas on leidnud ruumi ka hea koguke luuletisi, millest parematena võiks mainida vilistlase A. Sattik'u luuletist „Mu kodujärv, piibeht ja münt“ ja E. Pillikse „Igatsuslaulu“.

Esimene mõjub just soojuse ja õrnusega, mida hoovab autori kirjeldusest oma soisest

kodukohast. On mõningaid õige huvitavalt-omapäraseid võrdlusi ja personifikatsioone, kas või näiteks sellised:

„Mets magab nagu lahtijäetud käsi ja remmelgasse päike pannud krooni . . .“

Väljendusviisilt vääriski ju hindamist ka selle sama autori „Kuuvalge täna on öö“, ent siin on mõningaid jämedaid eksimusi ja eba-korrapärasusi vormis: on otsitud riimi, sõnu asetatud sinna, kuhu nad kuidagi ei taha sobida: neid nii-öelda karvupidi juure kistud. Jättab ju võrdlemisi abitu, otse veidra kõrvalmaigu väljendis:

„Tagant tarkuse hõbenool, kuuvalgus on minule tool.“

Mida sellega on tahetud öelda, jääb täiesti uduseks — millegagi teda seosesse viia ei saa, ja kirjutajal eneseltgi pole see vist selge.

Unistav-leebeet meeoleolu kajastab sonett „Igatsuslaulu“, mida tuleb lugeda vormilt kõige õnnestunumaks ajakirjas.

Kaaluvama osa ajakirjast moodustavad karrikatuurid, millistes ilmneb tööpoolest küpset meisterlikkust. On osatud tabada kujutatavate kõige iseloomustavamaid jooni ja ilmeid, kujutada selle kaudu isegi karakterit. Õnnestunumad on pr. A. Luts'u, Õpilaskonna vanema L. Kalda, A. Tanilov'i ja A. Jooni karrikatuurid.

Kunstiküpset kompositsioonimeelt avaldab ka V. Birgi värvitrukis „Illustratsioon“.

Üldiselt võib ajakirja sisuga enam-vähem rahule jääda; ainult üks küsimus kerkib esile: miks selles nii vähe õpilaste eneste töid? Üle poole artikleid ja luuletisi on õpetajailt ja vilistlasilt. Kas ei peaks siin tööle rakenduma õpilased ise, kas ei peaks näitama nemad oma loomingut?

T—d.

T. T. G. 13. aastapäev.

T.T.G. 13. aastapäeva aktus 12. XI 32 kell 11 kooli saalis.

Ühiskoraali, vaimuliku kõne ja H.T.G. orkestri avamängu järele peab hr. dir. J. Roos pikema avakõne, milles võrdleb meid tuletorni ehitajatega, kes on jõudnud 13. korrale, et hetkeks sääil peatuda, peotseada ja siis uue jõuga asuda järgnevat astmete ehitamisele. Meie kõik rühime aina kõrgemale, päikesele lähemale, et laotada valgust ymbrusele, et anda valgust merel seiklejaile, tormis eksijaile, sest ehk kyll tormid on huvitavad, siiski võitlus valguse eest on huvitavam.

Hr. A. Vöhrman'i kõne „Sydame-tunnistus“ vaatleb lähemalt kysimust: kas kuulda sydame-tunnistuse häält või mitte? Edasi väidab kõ-

neleja, et südamehääle nõrgestajaiks käesoleval ajal on: kultuur, teadus, kunst ja moraal.

Kantakse ette kooli kui ka Õpilaspere aruanded, millele järgnevad tervitised. Esimesena tervitab Vanemate-komitee poolt pr. S. Paldrock. Järgnev prof. J. Eisen'i tervituskõne kutsub esile tormilise aplausi. Tervitaja mainib oma kõnes 13. aastapäeva kui vanapagana tosinat, mille ees iga ebausklik inimene väriseb, sest number 13 toovad äpardusi ja õnnetusi; kuid seda ei maksvat nii väga karta, sest arv 13 toovad ka yllatusi endaga. Edasi tervitavad: Vilistlaskogu juhatuse nimel vil. S. Lang ja Õilaspere nimel Õilaspere vanem G. Virks. Tervitustelegramme oli tulnud kõigilt Tartu keskkoolett, endistelt T.T.G. õpetajailt

L. Mals.

TORM LASTETOAS.

pr. O. Ramul'ilt ja härra H. Reimann'ilt, samuti Tartu Keskkooliõpetajate Ühingult.

Lõppsonas palus hr. direktor kõiki kylalisi õhtusele peole, et pyhitseda väärikalt kooli tähtsamat pidupäeva.

Kirjalikud tervitised T. T. G. 13. aastapäevaks.

Armast kooli, juhatus, õpetajate-, õpilaste- ja nende vanemate peret õnnitleb kooli aastapäeva puhul, soovides, et kool nagu suur ja ilus tamm kataks meid vaimse rikkusega, püsivusega, kindlusega ja mõttekõrgusega
Tartus, 12. XI 1932. **Olga Ramul.**

Jõudu edurikkaks tööks soovib **H. Reimann,**

Jumala õnnistust koolile ja tema perele.
Treumann,
koolivalitsuse juhataja ja hoolekoogu esimees.

Õnnitleme aastapäeva puhul.
Eesti Nooresoo Kasvatuse Seltsi
tütarlaste gümnaasiumi nimel
Hans Karu.

K. a. hr. direktor!

Palun vastu võtta ja edasi anda Tartu tütarlaste gümnaasiumile — õpetajas- ja õpilaskonnale — aastapäeva puhul Tartu poeeglaste gümnaasiumilt tervitus ja soov edukaks tööks.

Tartus, 12. nov. 1932. a. **A. Raudsepp,**
direktor.

Kõrgestiaustatud härra direktor!

Palun Teid vastu võtta isiklikult ja ka oma suurele kooliperele edasi anda minu, mu kaastööliste ja õpilaste soojem ning sõbralikum õnnitus Teie kooli aastapäeva puhul.

Tartus, 12. XI 1932.
Suurema lugupidamisega
K. Treffner,
H. Treffner'i gümna. direktor.

Tartu tütarlaste gümnaasiumi direktorile.

Tartu tütarlaste gümnaasiumile tema XIII aastapäeva puhul saadab südamlikumaid tervitusi ja parimaid soove

Tartu kommertsgümnaasiumi nimel
V. Tubin, direktor.

Tartu tütarlaste gümnaasiumile.

Kooli XIII aastapäeva puhul tervitab Tartu tütarlaste gümnaasiumi juhatus, õpetajaid ja õpilasi

J. Sütt,
Tartu õhtuse gümnaasiumi direktor.

Tartu tütarlaste gümna. juhatajale.

Palju tarmu ja indu aastapäeva puhul Teie kooli perele soovib

Tartu Keskkooliõpetajate Ühing.

T.T.G. nooremate klasside piduõhtu 12. nov. kell 18 ja vanemate klasside õhtu 13. nov. kell 18 (T.T.G. saalis).

Peo eeskava oli mõlemal õhtul päälle koorilaulude üks ja seesama. Esimesel õhtul laulis I ja II klasside koor ja teisel õhtul III, IV ja V klasside koor õp. P. Konsap'i juhatusel. Laulud kui ka Vc kl. õpil. H. Hanson'i klaverisoolod õnnestusid täiel määral. Uudisena T.T.G.

laval oli kõnekoori ettekanne pr. E. Jaska-Tooms'i juhatusel. Ette kanti G. Suits'u „Äike“. Tehniliselt õnnestus ettekanne teisel õhtul paremini, kuid yldiselt oli see eeskavas parim number. Elava aplausi osalisteks said, nagu tavaliselt ikka T.T.G. pidudel, võimlemise-, tantsu- ja plastika-ettekanded. Erilise tähelepanu osaliseks sai V. Ratasepp (Vc) oma soolotantsuga.

Esiendusena tuli T.T.G. lavale A. Adson'i komöödia „Iluduskuninganna“ I vaatus õpet. E. Jaska-Tooms'i lavastusel. Juba alul köitis vaatajate tähelepanu näidendi ajakohane ainetik. Kogu ettekande ulatuses elas publik näitlejaile elavalt kaasa. Parim kuju oli kingsepa-emand Mägraken (M. Epler Va), kelle miimika ja välimus juba eeldas hääd mängu. Mainimisväärt kujud olid veel kingsepa noorem tytar Liia-Miia (T. Linde Va) kojanaine — emand Lielienthal (A. Kaal Va), ja reporter (H. Puusep IIIb). Kohati aga viimane näitas end uustulnukana laval, pidades kinni kätteõpetud häälest ja ei sulanud yhte teiste mängijatega. Kingeseppmeister Mägrakeni (Paide Vc) miinuseks ta kohati hoogsa mängu keskel oli ta naiselik hää. Iluduskuninganna (Mitri Vb) täitis oma osa korralikult. Ninatark kingsepa õpipoiss Purask (H. Jegerov Va) kippus kogult yletama meistrit, mis aga ei seganud ta tabavaid vahelehyeid. Max Kaplan (L. Koni Vc), juudi noormees, oli välimuselt ehtne, hääldamiselgi polnud viga, aga ikka oli tunda, et ta polnud „pesueht“ juut.

Kokkuvõttena võiks öelda: kõik ettekanded õnnestusid, kord oli hää, hilinemisi polnud, osalised olid korralikult kohal.

Mis puutub nyud kylalistesse, siis võrreldes möödunud aastaga oli neid mõlemate õhtute kohta vähem. Eriti silma torkas see esimesel õhtul. Teisel õhtul oli publik mitmekesisem; pääle kooliõpilaste oli ka n. n. kõrgema „sfääri“ esindajaid. Kylaliste rohkus teisel õhtul andis end tunda kõige kibedamini tantsu-põrandal.

Pidu lõppes mõlemal õhtul täpselt kell 23.

Aastapäevaks sai T.T.G. uue lava endise kriuksuva ja alati koostlõhutava asemele.

Ka värviline valgustus näitelavale tehti uus.

Kooli 13. aastapäeva aktus ja piduõhtud

on jätnud kõigile asjaosalistele rahuldava mulje.

Lavalised ettekanded, mis olid käesoleval aastal sisurikkamad kui mõnel teisel korral, õnnestusid kõik. Eriti meeldis paljudele kõnekoori ettekanne.

Kord pidudel oli rahuldav, mingeid halbusi ega etteheiteid pole olnud kuulda.

Aineline sissetulek oli aga väiksem kui möödunud aastal. Põhjusi selleks oli mitmeid: osteti peamiselt odavamahinnalisi pääsmeid, milline nähtus on tingitud muidugi üldisest majanduslikust kitsikusest; teiseks oli osavõtjaid vähem, mille arvu kahandasid kahtlemata hilja-peatud Vilitlaskogu juubelipidustised ja asjaolu, et kool on ühe klassi võrra väiksem. Arvuline osavõtt polnud siiski palju väiksem. Olgu võrdluseks esitatud siinkohal mõned arvud. Läänud aastal oli esimesest õhtust osavõtjaid võõraid 251, käesoleval aastal 191; läinud aastal oli õpilasist osavõtjaid 164, nüüd 124. Teisele õhtule tuli võõraid läinud aastal 441, nüüd 335; oma õpilasi oli läinud aastal 78, nüüd 115. Kokku käis läinud aasta pidu-

del 692 inimest, käesoleva aasta pidudel 526. Üks on kindel, et õpilaste osavõtt oli käesoleval aastal suurem, kuna hinnata tegelaspääsmeid jagati üksi välja 400 ümber; kui arvata juure hinnalised käijad, saame kahtlemata suurema arvu kui mullu. Üldine sissetulek oli läinud aastal 95 903 senti, käesoleval aastal 67 451 senti. Läänud aastal oli puhas ülejääk 51 726 senti, käesoleval aastal 32 404 senti; seega oli vahe üle 19 000 senti.

Kuna läinud aasta pidude sissetulekud kerkisid rekordsaavutiseni, siis ei loodetudki jõuda selleni. Asja eestvõtjad on igatahes rahuldatud sellegi sissetulekuga, kuna võidi loota palju vähem.

Kooli elu.

Kirjandusring.

17. XI. 32 kell 17 oli Kirjandusringi vaidluskoosolek. Refereeris hr. mag. Joh. Aavik teemil: „Eesti keel teelahkmel“. Koosoleku algus hilines tublisti hr. referendi viibimise tõttu. Kohal olid ühes referendiga kõik teised eesti keele õpetajad: pr. E. Jaska-Tooms, hr. dir. Roos, hr. Aug. Raud; peale nende veel õpet. prl. Th. Thomson. Õpilasi oli kogunenud yle saja. Võime sellest järeldada, kuivõrd huvitatud on õpilased eesti keele arenemisest ja uuendamisest.

Koosoleku avab Kirjandusringi juhataja abi L. Juksaar, mille järele on sõna hr. referendil.

Referaadis mainitakse järgmist: Keel on tähtis rahvuslikult seisukohalt. Keel on see, mis jagab inimesed eri liikideks, rahvusteks. Igal rahval on ideaaliks arendada oma keelt täiuslikuks; seepärast peab eesti keelgi jõudma kultuurkeelte tasemini. Selleks peab olema sõnade rikkus ja rohkus, peab leidma peenemaid, mitmekylgsemaid väljendusi. Keel peab olema kindel, vigadeta. — Edasi annab hr. Joh. Aavik ajaloolise ylevaate meie keele arenemisest tänapäevani. Juba 1870. a. võeti tarvitusele uute sõnadena „kirjandus“, „otsustus“ jne.

Suuremaid ja tähelepanuväärivamaid muutusi ja uuendusi võeti tarvitusele „Noor-Eesti“ ajal. Sygavama muutuse tegi eesti keel läbi 1912. a., mil võeti päevakorda uued sõnad, nagu: pigem, jöhker jt. ja soome laensõnad: suhe, julm, syng, siirduma, nautima ja veel teisi. Siiani on Soomest laenatud ligi 100 tyvisõna, kuid kõneleja arvates peaks säält laenama veel teine 100 sõna. 1913. a. hakati tarvitama i-superlatiivi: rikkaim, suurim jne. Kunstliku loomise tagajärjel on siiani näinud päevalgust

100 sõna (roim, relv, evima, nentima, veendumata jt.), millele hr. Joh. Aavik'u arvates peaks looma juure veel 200 sõna. Sõnalõppude ja suffiksita alal on hr. referent hakanud propageerima nue-vormilist mineviku kesksõna (olles saanud — saanuel), -lisiv pro -lisuus. Mainitakse, et A. Oras ja J. Semper on juba kasustanud viimast uuendust luuletistes (nii näit. tundelisiv).

Ametliku keele arenemine algas 1918. a. E. Vabariigi rajamisega, saab aga tunduvalt 1923.—24. aasta paiku.

Referent märgib, et keele fikseerimisel on kaks kylge: hää ja halb. Esiteks keel peab olema kindel, fikseeritud, kuid praegu olevat see veel vara: eesti keel ei olevat veel kyllalt kyps, ja teiseks negatiivseks pooleks peab kõneleja keele fikseerimist kui hääde uuenduste vastuvõtmise takistajat.

Vaidlused on äärmiselt hoogsad; kahjuks muutuvad nad kohati isiklikeks, ägedaiks, kus vastaspoolel diplomaatlikult risteldes päris leebete sõnade varjus väljendasid oma paindumatuid tõekspidamisi. Vaidlusest võtsid osa nii õpetajad kui õpilased.

Kokku võttes peab ütleva, et see õhtu oli huvitavamaid, mis on korraldatud Kirjandusringis. Igatahes suutis ta tõsta tunduvalt määral huvi keeleküsimuse vastu. Oleks kahju, kui see jääks ainukeseks sellelaadiliseks õhtuks käesoleval aastal.

Koosolek lõppes kell 20.

Sportiring.

Pühapäeval 13. novembril kell 20 oli Ülikooli võimlas keskkoolide-koondise ja Akad. ÜENU vaheline käsipallivõistlus.

Võistlus oli ägedam kui itaigi varem. Keskkoolide-koondise koosseis oli järgmine: M. Vassil, L. Mals T. T. G.-st, A. Luik, P. Grönberg, V. Hünerson E. N. K. S. T. G.-st ja Noorits õhtusest gümn.

Akadeemiliste naiste keskel olid meie paremad mängijad N. Ratasep ja A. Sammas.

Kui vahekord on jõudnud 12:3 akad. ka suks, algab keskk.-koondis võidukäiku ja nad nihkuvad jõudsalt akadeemilistele järgi. Kaotatakse alles 20:18 akad. naistele. Teise game võidab keskk.-koondis 16:14; kolmandal game võidavad keskkooli õpilased 15:11, kuna akad. naised kaotasid mänguhoo.

Kunstiring.

Kunstiring on kuulutanud välja „T. T. G.“ kaaneilustise võistluse.

Võistlus on hinnaline. Auhindadeks on määratud 5 kr.: I auhind — 3 kr., II — 2 kr. ja III — 1 kroon. Meie ajakirja välispidine nägusus on kindlasti sissesaadetavate kavandite rohkusest ja sellepärast loodab Kunstiringi juhatus elavat osavõttu mainitud võistlusest.

Realteaduste-ring.

Laupäeval 19. XI 32 kell 17 pidas Looduste aduse-sektsioon üldkoosoleku. Kavas: 1) avamine, 2) udupilte eel-ajaloolistest loomadest, 3) sektsiooni liikmete gruppidesse jaotamine, 4) grupijuhude valimine.

Udupilte näitas õpil. Piiper IIIa (sekts. juhataja). Sektsioon jaguneb 3-me rühma: 1) botaanika-gr. — juhatajaks Tanja Adler Ia, 2) zoologia-gr. — juhatajaks K. Tõnisson Ia, 3) eluta loodus: a) keemia-osa — Elf. Kippasto IIb, b) astronoomia-osa — H. Kulam Ib.

Neljapäeval 24. XI 32 kell 18 oli L o o d u s t e a d u s e - sektsiooni järjekorraline koosolek maateaduse-klassis.

Koosolijaid oli 15 ümber. Refereeris H. Kullam Ib teemil: „Taevakehad“. Referaati selgitasid udupildid.

Ib klassi teeõhtu 5. XI.

See kujunes väga lõbusaks õhtuks. Ettekanded õnnestusid kõigiti. Muusikaklass oli dekoreeritud mugavaks toaks, mille keskel oli „õitsetuli“. Teeõhtule oli palutud aukülalisena ka prof. M. J. Eisen. Ta jutustas koosviibijaile ses omapärasel ümbruses muinasjutte. Ühislaud oli kaetud saali. Rohkearvulised, sageli õige teravmeelselt leitud ettekanded

toimusid lauasviibimise ajal. Lauakõnedega esinesid klassivanem H. Juuno, dir. J. Roos, prof. M. J. Eisen ja õpet. A. Raud. Üllatusena kandis ette õpil. H. Kullam enesekomponeeritud pühendis-marsi klassijuhatajale hr. J. Püttsepale. Lõppeks pildistas õpet. F. Laarens kõik koosviibijad, misjärele mängiti ülevas meeolus seltskondlikke mängu, kuni saabus lahkumisetund.

Uus mööbel T. T. G. eesti keele I klassis.

Päale aastapäeva toodi eesti keele klassi uus mööbel: poleeritud laud ja toolid. Iga kahe õpilase kohta on laud. Selline mööbel on esmakordselt ainulaadne Tartu keskkoolis.

Jõuluõhtu

kõigile klassidele korraldatakse teisipäeval 20. dets. kell 17. Loodetakse iga klassi esinemist vastava numbriga.

I õppepoolaasta lõpp

on kesknädalal 21. dets. kell 12. Traditsiooniliselt on enne kogumine saali, misjärele antakse klassis tunnistused kätte klassijuhatajate poolt.

Kodutütarde pidu

oli T. T. G. ruumes laup. 26. XI. Pidud oli koolidevaheline, ettekanded seega iga kooli poolt eraldi. Kuna õpilasettekannetele peab lähenema ka nende seisukohalt, siis võib ettekannetega täiesti rahule jääda. „Publik“ koosnes enamikus õpilastest, vanemaid inimesi oli vähepoole. Igatahes tuleb seda esimest esinemist pidada õnnestunuks. — Üldse peab tunnistama, et Kodutütarde organisatsioon näitab senini õige suurt aktiivsust.

Hindmõistatise nr. 3 lahendis.

A
A g A
e l a d a
A l i m a n n
A g a m e m n o n
A d a m s o n
A n n o k
n o n
n

Auhinna — O. Lutsu draama „Mahajäetud maja“ — sai loosiga V. Janson IVa.